

Karja izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob polu enajstih dopoldne. — Naročnina s dostavljanjem na dom ali po pošti K 1.50. Posamezna številka 6 v. Letna naročnina K 18.—, polletna K 9.—, četrtletna K 4.50. — Za inozemstvo K 30.—. — Naslov: Upravišstvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6, II. nadst. Uradne ure za stranke od 11.—12. dopoldan in od 6.—7. zvečer.

ZARJA

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo v Ljubljani sprejema vse uredniške rokopise, ki jih ne vrača. — Upravišstvo sprejema naročnino in inserate. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Cena inseratom: Enostopna petstotnica 20 vin., pogojni prostor 25 vin., poslana in razglasi 30 vin. — Naslov: Uredništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ul. 6, II., uradne ure za stranke od 9.—12. dop. in od 1/26.—1/27. zv. — Reklamacije poštne proste

Štev. 145.

V Ljubljani, v soboto dne 25. novembra 1911.

Leto I.

Socialno zavarovanje.

Ni ga zakonodajnega dela, ki bi moglo biti v sedanjosti dobi za delavstvo važnejše od socialnega zavarovanja, ki naj bi zajamčilo delavcu vsaj nekoliko varnosti v tisti dobi, ko ni več sposoben za delo, bodisi, da je v službi družbe, kapitalistične družbe ostareel, bodisi da ga je pred normalno starostjo doletela kaka nesreča, vsled katere je zgubil svoje moči in s tem sposobnost za zaslužek.

Načrt zakona o socialnem zavarovanju je sedaj izročen državnozbornemu odseku. Zakasnelo se je to, ker so slovenski klerikali vložili generalni ugovor zoper oddajanje predlogov odsekom brez prvega branja in ker je tudi njih posestrima Poljska ljudska stranka protestirala, da bi se izročil načrt o socialnem zavarovanju odseku, ne da bi se prej opravilo prvo čitanje v zbornici.

Načrt, ki je bil v zadnjem parlamentu predložen, je bil v neštetihi važnih točkah nasproten interesom delavcev. Naravno. Vsaka vlada se smatra za zaupnico tistega sloja, ki gospoduje. Avstrija ne leži na neodkritih otokih severnega ledenega morja in vsi razumemo, da je kapitalistična država. Komu naj vlada torej skuša ugoditi, kadar prihaja s socialnimi reformami? Od Gessmannov in Weisskirchnerjev in enakih delavskih prijateljev ni bilo pričakovati načrtov brezkapitalističnega pečata. Ali ko je bil objavljen izdelek vlade, so vendar sovražniki delavstva zagrali krik in vrišč, kakor da jim režejo ministri jermene iz kože. Bilo je stokanje o baje neznosnih bremenih za industrijo, da se je tarnanje razlegalo do nebes. Potem pa so se lepo zbrali imenitni oderuhi ter so sklenili tiho koalicijo za zavlačenje in poslabšanje socialnega zavarovanja. Kar se je le dalo v tem oziru storiti, so vestno storili. Kar se je dalo vtihotapiti na škodo delavcev, so spravili v načrt. Neupretnost so morali biti socialni demokratje na straži, da so preprečili vsaj tiste atentate, ki so jih osamljeni mogli preprečiti.

Toda načrt, ki ga je izdelal pododsek, ni postal zakon. Bienenrth je prej razpustil državni zbor.

Novemu parlamentu je morala vlada, ki se je tedaj imenovala Gautscheva, zopet predložiti načrt. Bilo pa je treba počakati, ker je Gautsch izjavil, da se mora predloga po dolbljenih izkušnjah predelati. Socialni demokratje so pritrdili. Stari načrt je treba na vsak način popraviti tako, da izginejo iz njega vsaj največje, delavstvu namenjene krivice. Zato seveda ne bi bilo treba novega zavlačevanja, ker bo odsekova naloga, da modernizira načrt in napravi iz njega nekaj res socialnega.

Toda baron Gautsch je molčal. Niti črhnil ni, kako da misli njegova vlada revidirati predlogo. In njegov molk je bil utemeljen. Novi načrt je namreč v primeri s starim in v primeri s sklepi odseka še — poslabšan. Kolikor je mogoče presoditi, stoji grof Stürgkh na enakm stališču kakor mož, katerega je izpodrinil. Socialnega duha ni pričakovati od sedanjega ministrskega predsednika in sploh ne od sedanjega vlade. Za socialno zavarovanje se bo torej moral voditi neizprosen boj. Braniti se bo treba z vsemi silami, kar je v načrtu pravičnega za delavstvo, vso energijo napeti, da se odstranijo krivice, in z vsemi močmi delati, da se spravijo v zakon določbe, katerih ne more delavstvo žrtvovati za nobeno ceno.

Ker je treba, da so delavci poučeni, zakaj da gre, bomo prihodnji teden povedali bistvene točke, v katerih se razlikuje novi načrt od starega, in potem bomo redno poročali o odsekovem delu, da bo moglo delavstvo ob tem važnem vprašanju spoznati svoje prijatelje in sovražnike. To nalogo bomo zlasti vestno vršili ker še nikakor ni tako, da bi se delavstvo lahko mirno zanašalo na parlament. Socialni demokratje bodo imeli vojsko nasprotnikov; na zaveznike ne morejo računati. Zato bo potrebno, da stori delavsko ljudstvo tudi izven parlamenta svojo dolžnost in pokaže jasno in nedvoumno, kdo zastopa njegove interese.

Imeli bomo zopet volitve in delavski glasovi bodo takrat šteli več kakor letos; zakaj delavci se dramijo in se od dne do dne bolj zanimajo za svoje prave interese. Prišel bo čas ko ne bo več zadostovalo, da zapoje kandidat:

„Jaz sem najbolj slovenski Slovenec izmed vseh slovenskih Slovencev“, ali pa: „Moj krščanski program je krščansko krščanstvo najbolj krščanske stranke.“ Prišel bo čas, ko bodo hoteli volilci vedeti kaj bolj stvarnega od svojih kandidatov in ko ne bodo sodili strank po tem, kar jim obljubujejo, ampak po tem, kar so delale.

Da so prijatelji delavcev bodo vsi prisegali pri volitvah. Ali zdaj pri delu, je čas in prilika, da se izkaže prijateljstvo. In delavstvo se bo odvadilo prizanašati tistim, ki izdajajo njegove interese, kjer le morejo.

Oficirska konzumna organizacija.

V državnem zboru je odgovoril minister za deželno brambo na neko interpelacijo, ki so jo bili vložili poslanci Schürff in tovariši zaradi „Gospodarskega društva“, ki ga snujejo častniki in vojaški uradniki. Omenjenim poslancem ni všeč tako društvo. Od vojne uprave zahtevajo, da prepreči ustanovitev. Minister Georgi je odgovoril in njegovo izvajanje je tako zanimivo za delavce, da ga ne moremo zamolčati. Glasi se tako:

„Niti vojna, niti domobranska uprava ne vpliva na ustanovitev, na organizacijo in na uredbo nameravane gospodarske zveze za častnike in uradnike oborožene sile. Na drugi strani nista obe upravi v položaju, da bi mogli zastopiti pot iz iniciative častnikov in vojaških uradnikov izhajajoče blaginjske institucije, ki ima popolnoma pravičen značaj in je morda sposobna, da olajša finančni položaj imenovanih kategorij. Minister mora odločno nastopiti za nedvoumno pravico častnikov in vojaških uradnikov, ki se združujejo za gospodarsko ojačanje, ne le zato, ker je nedopustno, da bi se oficirji izključili iz pravice, ki pristojno vsem državljanom, temveč tudi zato, ker trpe častniki kot skupina fiksno plačanih, ki ne more splošnega podraževanja enostavno odvaliti na druge, najbolj ob splošni draginji in torej najbolj nujno potrebujejo združitev, da si olajšajo življenje. Kar se dovoljuje državnim uradnikom, železniškim uradnikom, učiteljem itd., se pravično ne more zabraniti zboru častnikov in vojaških uradnikov.“

Domobranski minister je imel popolnoma prav, da je zavril protikonzumentovske hujšaka. Imel je popolnoma prav, da je to storil odločno. Z nekaterimi njegovimi besedami bi sicer lahko polemizirali. Če pravi minister, da čutijo častniki draginjo in da trpe ob njej, mu verjamemo. Če postavlja častnike na prvo mesto trpinov, se pa vendar moti. Oficirji ne morejo odvaliti draginje na druga pleča; to je res. Ker so njihovi dohodki vsak mesec enaki, ni denar v času draginje zanje toliko vreden, kolikor v normalnih časih. Z enakimi dohodki si ne morejo kupiti danes toliko kolikor pred tremi leti. Vse res. Ali vzemimo n. pr. delavce. Tudi delavci imajo enake dohodke, če jih sploh imajo. Kajti delavca lahko doleti izguba dela — brez njegove krivde; častnikov navadno ne. Tudi za delavca je denar manj vreden, kakor pred leti. Tudi on si ne more z enakim zneskom kupiti toliko hrane, kolikor v časih pred draginjo. Ali nekaj razlike je vendar še v stvari. Major ima razne življenjske navade, ki jih pač ne opušča rad; ali če jih opusti, mu bo neprijetno, da mu manjkajo, ne bo mu pa še treba stradati zaradi tega. Delavec v njegovih letih zasluži tako malo, da ne more vsled draginje opuščati nobenega razkošja, temveč mora omejiti nujne potrebščine svoje osebe in svoje družine.

Častniki torej še niso tisti, na katere pristiska draginja najbolj. Ne glede na delavce imamo še učitelje, male uradnike, državne uslužbence itd., ki so zaradi draginje večji reveži od oficirjev.

Ali to pretiravanje radi izpregledamo ministru, ki se poteguje za svoje ljudi. Prav ima. Toda gospod Georgi je član tiste vlade, ki je z znano tudi v „Zarji“ opisano zadržano predlogo napravila atentat na civilne konzumente in njih zadruge; in zdaj naj človek razume, kakšna načela vodijo to dično vlado!

General Georgi pravi, da je konzumna zadruška za oficirje in vojne uradnike blaginjska institucija (eine Wohlfahrtsinstitution). Vsekakor je to resnično. Ali prav tako je konzumna

zadruga za civiliste blaginjska institucija — seveda za civiliste. General Georgi pravi, da vojna in domobranska uprava ne moreta ovirati take organizacije. Grof Stürgkh, ki je tudi Georgijev poglavar, pa predlaga državnemu zboru načrt, ki hoče še več kakor ovirati zadruge civilnih konzumentov.

Oficirjem se pač godi bolje, kakor delavcem. Častniki imajo ministra, ki zagovarja in brani njih gospodarske interese. Delavci bi lahko z lučjo iskali takega ministra, pa ga ne bi našli. Zato pa se morajo delavci postaviti na svoje noge in z lastnimi močmi braniti svoje interese.

V organizacijo! V organizacijo! — To mora biti geslo vsakega delavca, ki noče do konca dni ostati teptan suženj. Organizacija je delavska moč.

Našim čitateljem!

Prihodnji teden začnemo objavljati krasni roman Emila Zole „Rim“. Vse cenjene čitatelje prosimo, naj nam naznanijo naslove prijateljev in znancev, katerim bi ob tej priliki lahko poslali „Zarjo“ na ogled. Saj je tudi v interesu čitatelev, da se razširi krog naših odjemalcev. Čim večje bo število „Zarjinih“ naročnikov, tem bolje bomo mogli ustrezati željam.

NOVICE.

* **Browning se je sprožil.** Rudniški inženir Maks Ivan in pionirski poročnik Kozma sta posetila v Komornu zdravilišče neke industrijske družbe. Odvedli so ju v dvorano, kjer je bil klavir. Inženir je sedel h klavirju in pričel igrati nanj. Poročnik je potegnil iz hlačnega žepa odvzadej browning in ga položil tako neprevidno na klavir, da se je sprožil. Kroglja je zadela inženirja v senci in je bil takoj mrtev. Poročnika so prijeli in uvedli proti njemu preiskavo.

* **Nemški parnik se je potopil.** Ob južno-kitskem obrežju se je potopil nemški parnik „Ilse“ iz Flensburga. Utonilo je dvoje kapitanovih otrok, japonska deklica in 15 mornarjev. Valovi so vrgli trupla na obrežje, kjer so jih domačini oropali.

* **Mrtvo truplo v dvorni loži.** V Varšavi so snajžili gledališki sluge lože za večerno predstavo. Ko so prišli sluge v dvorno ložo, so opazili v ozadju lože gospoda, ki je nepremično in mrko sedel na fotelju. Sluge so izprva mislili, da mož spi, kmalu pa so se morali v svojo veliko grozo veriti, da imajo pred sabo mrtvo truplo. Uvedli so takoj preiskavo in dognali, da je elegantno opravljeni neznanec umrl vsled uspavnega sredstva in sicer že okolo pred 24 urami. Nedvoumno je, da je tujec žrtev skrivnostnega zločina. Pri mrtvecu niso našli ne dokumentov, ne denarja in dragocenosti, kar je gotovo zločinec ukradel svoji žrtvi. Doslej niso zločinec še prav nič na sledu in tudi žrtve prav nič ne poznajo. Ložni sluga ve samo toliko povedati, da mu je bil ob predstavi zapovedal eleganten gospod, naj odpre ložo; bil je tisti elegantni gospod, katerega truplo so bili našli. Gledališki sluge niso v loži nikogar opazili.

* **Ruske razmere.** Uprava minske gubernije je dobila zanimivo pismo pritožbo. Prebivalci vasi Donejka v novogorajskem okraju se pritožujejo, da ustanavljajo v njih vasi šolo ki je prav nič ne rabijo. To pismo pritožbo je podpisal v imenu vseh vaščanov, ki ne znajo pisati, edini človek, ki zna.

Štajersko.

— **Žepnega tatu so prijeli.** V Zidanem mostu so prijeli na kolodvoru neznanega moža v hipu, ko se je sumljivo pomešal med hrvaške izseljence, da bi jim pokradel denar iz žepov. Železniško osobje ga je pri tem opazovalo in opozorilo nanj orožniki, ki so ga aretirali. Izdal se je za Jakoba Marenčiča, v resnici pa je že večkrat kaznovani žepni tat Ilija Gajič. Prišel je iz Ljubljane in se je hotel peljati z izseljenci, da bi jih okradel.

— **Oče in sin.** V družini posestnika Mihaela Šmalčiča v breški okolici so že dalj časa razprtije. Dne 17. t. m. sta se oče in sin zopet sprla; slednjič je pognal oče sina iz hiše in zmetal za njim njegovo lastnino s pretnjo, da ga ustrelji, ako prostovoljno ne odide. Sin

se je očetove pretnje zbal pa je skril očetovo puško. Dne 19. t. m. se je vrnil Šmalčič iz zidanice in se je kakor navadno zopet prepiral z ženo. Sin se je razjezil in je s kolom udaril očeta večkrat po glavi. Sina so prijeli in izročili breškemu sodišču.

— **Ob mrtvaškem odru.** V Trličnem pri Rogatcu je stražilo umrlega posestnika Petra Neemaha več oseb, med njimi dninarica Alojzija Beletova, delavec Rok Stergar in kamnosek Florijan Potočnik. Ker pa se je Beletova preveč brigala za Potočnika, se je splazil Stergar za odbajajočim Potočnikom in ga z nožem nevarno ranil na glavi. Stergar je nato zapretil Beletovi in zbežal. Ko so ga orožniki prijeli in odvedli v gozd, kjer je imel baje skrit revolver, je Stergar zbežal. Šele pozneje so ga prijeli in izročili rogaskemu sodišču.

ZADNJE VESTI.

Italijansko turška vojna.

Arabski vspeh.

Carigrad, 25. Iz Tripolisa poročajo z dne 23. t. m.: Pred Tripolis je dospel rod Madat Batin, ki je napovedal Italijanom sveto vojsko. Včeraj je napadel rod s 7000 jezdeci in turškimi pomožnimi četami utrdbo Hanni in jo po hudem boju osvojil. Vjetih je 112 Italijanov, med njimi 6 častnikov.

Praske pred Tripolisom.

Tripolis, 25. nov. Italijanska poročila javljajo, da se ne godi pred Tripolisom razen navadnih vsakdanjih prask nič novega.

Nasprotnjoča si poročila o zaprtju Dardanel.

Frankobrod, 24. nov. „Frankfurter Ztg.“ poroča iz Carigrada: Italijanska pretnja, da zapre italijansko brodovje Dardanele, se izvrši tekom 24 ur. Gotovo je, da bo Rusija proti zaprtju protestirala.

Hamburg, 25. nov. Ravatelj levantske linije je brzojavno vprašal, ali bodo Dardanele res zaprte, pa je dobil odgovor, da bodo nevtralne ladje lahko neovirano plule skozi Dardanele.

Bližnja italijanska akcija na Egejskem morju.

Carigrad, 25. nov. Z vsogotovostjo se pojavljajo vesti, da je italijanska vlada obvestila Rusijo in Avstro-Ogrsko, da je prisiljena napasti Turčijo na posebno občutnem mestu. Avstrijski poslanik grof Pallavicini in ruski poslanik Čarikov sta opozarjala predvčeranjem v daljši konferenci velikega vezirja na potek baje 10 dnevnega italijanskega ultimata in na nevarnost, da se vojna razširi na Balkan.

Stališče porte.

Carigrad, 25. nov. „Ikdam“ poroča, da je porta naročila po ministrskemu svetu poslanikom v inozemstvu, naj obveste vevlasti, da je ureditev tripoličanskega vprašanja odvisna od priznanja suverenosti turških pravic nad Tripolitanijo.

Nemška pomožna akcija za Turke.

Frankobrod, 25. nov. Za tripoliske Turke in Arabce pripravljajo Nemci združeno pomožno akcijo. Ustanovi se nemški oddelek rdečega polmaseca, ki ima tisto nalogo kakor rdeči križ.

Italijansko brodovje na Rdečem morju.

Massauah, 25. nov. Italijanski vojni ladji „Calabria“ in „Puglia“ sta dospeli iz Akabe semkaj. Pred Akabo sta oddali nekaj strelav iz topov pri čemer sta varovali naselbine.

Proti podmorskim minam.

Milan, 25. nov. V Tarent je došlo več eksemplarov nove priprave, ki se pritrdi na torpedovke in ima nalogo, da razstreli podmorske mine v Egejskem morju. Poiskusi v tarenskem pristanišču so se dobro obnesli.

Bojaželjni Arabci.

Rim, 25. nov. Poslanec De Felice brzojavlja iz Tripolisa, da so arabski šejki dali turškim poveljnikom na odločitev, ali naj Italijane odločno napadejo ali pa naj zapuste deželo, v katerem slučaju jih bodo spremili Arabci do meje.

Odmevi maročanske afere.

Kabinetna ali parlamentarna kriza na Angleškem.

London, 25. nov. Unionistično časopisje naznanja bližnjo ministrsko krizo. Kabinet si je nakopal težave s predlogom o homeruli in pa z vojnimi pripravi na kopnem in na morju ter z nedostatnostmi, ki so se pokazale ob vojnih pripravah. Vsekaror smatrajo prihodnji ponedeljek za jako kritičen dan ministrstva. V parlamentu krožijo vesti, da se zbornica razpusti tekom štirinajstih dni.

Grey ne odstopi!

London, 25. nov. Jutranji listi se nerčujejo iz vesti o Greyevem odstopu, češ da je ogromna večina poslancev na Greyevi strani, ker bi vsako drugo parlamentarno stališče pomenilo zmago slavje za Nemčijo.

Strašna nezgoda na Jadranskem morju.

60 oseb plen valov.

Trst, 24. nov. Italijanski parnik „Romagna“ ki vozi vsak teden iz Ravene v Trst in nazaj se je vsled silnega viharja v noči od srede na četrtek potopil blizu Rovinja. Okolo 60 oseb je utonilo, 10 oseb, med njimi osem mornarjev in dva potnika je rešil Lloydov parnik „Tirol“ na povratku iz orientala in jih prepeljal v Trst.

Kako se je zgodila nesreča.

Trst, 25. nov. Med utopljenici je 47 potnikov in 13 mornarjev. Od potnikov sta se rešila le Savorani, lastnik kavarne Fabris v Trstu, in njegov petletni sinček. Od mornarjev se je otel podkapitan in 7 pomorščakov. Katastrofe, ki je nastopila ob pol 4. jutraj, ni pa zakrivil toliko vihar, ne visoki valovi, ampak riževе zaloge, ki jih je parnik vozil, so se premaknile na eno stran ladje, vsled česar se je ladja nagnila in potopila. Potopljeni parnik „Romagna“ je last brodarstva tvrde Sansone Forli v Ravenni. Pomorska oblast je brzojavno pozvala državni parnik „Pelagosa“, ki je na povratku iz Dalmacije, da se poda na kraj nesreče. Na posredovanje tukajšnjega pristaniškega kapitana je odposlalo finančna ravnateljstvo finančni parnik „Bilinski“.

Rešene osebe.

Trst, 25. nov. Osebe, ki so se rešile pred morskimi valovi, so poskakale, ko se je parnik potapljaj, v rešilne čolne. Ob 7. uri 40 minut jutraj jih je zagledal pri Orzeri Lloydov parnik „Tirol“, ki jih je odpeljal v Trst.

Sožalje.

Trst, 25. nov. Strahotna katastrofa je napravila na tukajšnje prebivalstvo najglobljejši vtisk. Začetkom današnje seje je občinski svet izrazil sožalje za nesrečne žrtve in pooblastil mestni svet, da ukrene nadaljnje tozadavne odredbe.

Iz proračunskega odseka.

Dunaj, 24. nov. Danes je proračunski odsek nadaljeval razpravo o proračunskem provizoriju. Češki klerikalec Šilinger se je pritoževal, da davčne oblasti odmerjajo previsoke dohodke; posl. Masaryk ga je takoj zavrnil. Posl. Kramář je ljuto napadal pravosodnega ministra dr. Hohenburgerja zaradi zadnje odredbe. Posl. Seitz je naglašal protustavnost posejila po § 14. in predlagal, da zbornica ne potrdi omenjene naredbe.

Gostilničarji proti novemu davku na pivo.

Dunaj, 25. nov. Konferenca drž. zveze gostilničarjev in hotelirjev je sklenila resolucijo proti novemu davku na pivo. Konferenca izraža pričakovanje, da poslanci enodušno odklonijo davčno predlogo, ki bi ruinirala gostilniško obrt. Deputaciji gostilničarjev je izjavil finančni minister Zaleski, da je predloga o obdavčenju piva že izgubljena.

Splošna rudarska stavka.

Plzenj, 25. nov. Budarji plzenjskega in stříbrskega rudarskega okrožja so sklenili stopiti dne 28. t. m. v splošno stavko, da protestirajo proti draginji.

Proračunska razprava na Ogrskem.

Budimpešta, 24. nov. Danes je poslanska zbornica končala splošno razpravo o proračunu. Opozicijski poslanci so se odločno izrekli zoper poddržavljenje komitatske uprave, dočim je rumunski posl. Stefan Pop naglašal potrebo, da je se-

danja uprava temeljito reformira. Posl. Molnar se je v imenu ljudske stranke izjavil za splošno enako tajno in direktno volilno pravico po občinah z volilno dolžnostjo.

Stavka na zagrebiški trg. akademiji končana.

Zagreb, 25. nov. Na ravnateljstvo izjavo, da bo proučil vse pritožbe dijakov, se je večeraj končala stavka. Disciplinarna preiskava se prične v ponedeljek.

Velikanski požar v Bosni.

Sarajevo, 24. nov. Od treh gori bližnje Visoko. Doslej je pogorelo okolo 500 poslopij. Iz Sarajeva je odšla požarna bramba in vojaštvo na reševalna dela, ki pa so vsled hudega viharja močno otežkočena. Ena ženska je zgorela.

Bosenska vlada proti draginji.

Sarajevo, 25. nov. Bosenska vlada je prepustila pri Višegradu leži erarni gozd v obsegu 40 ha mestni občini sarajevski, da razdeli les med ubožne prebivalce za kurivo.

Pisatelj Jensen je umrl.

Monakovo, 25. nov. Nemški pesnik in pisatelj Viljem Jensen je večeraj po dolgi bolezni umrl.

Cerkev je zgorela.

Königsberg, 25. nov. V Tharau na Nemškem se je vnela starodavna, pred kratkim prenovljena cerkev. Streha je popolnoma zgorela, dočim so zvonik z velikim trdom oteli plamenu. Vzrok požaru je neznan.

Ravnatelj Tschudi umrl.

Monakovo, 25. nov. Ravnatelj slikarske akademije Tschudi je umrl v canstadtskem zdravilišču pri Stuttgartu star 70 let.

Umetniška afera v Monakovem.

Monakovo, 25. nov. Zoper ravnatelja Roberta in impresaria umetnice Villany, ki je popolnoma razgaljena plesala na odru, je uvedena kazenska preiskava. Dr. Maks Halbe in dr. Rüderer bosta vsled tega odstopila iz cenzurnega sveta.

Ukradena slika Fra Angelika v rokah policije.

Rim, 25. nov. Florentinski policiji se je posrečilo dobiti iz muzeja San Marco ukradeno sliko Fra Angelika.

Velika železniška nezgoda na Francoskem

Agers, 25. nov. Preiskava o strahoviti železniški nezgodi pri Montreuil Bel lay je dognala, da se je most pogreznil za tedaj ker je deroča voda vsled povodnji izkopala mostov stebra in se je zato most v sredini podrl.

Saumur, 25. nov. Vojakom ženijskega oddelka se je posrečilo rešiti popotnike ponesrečenega vlaka, ki so se bili tesno oklenili strehe železniškega voza.

Pariz, 25. nov. Dopoldne so potegnili iz valov 20 trupel. Sodijo, da je v železniških vozovih okoli 60 mrtvih ljudi. Katastrofo je povzročila nemarnost čuvaja (?). Most je baje že ponoči pogrezal ali čuvaj se ni brigal za stvar. Nadalje trdijo, da so inženirji ravnateljstvo državne železnice čisto opozarjali, da je most v slabem stanju. Glavna krivda pade torej na ravnateljstvo, ker se ni brigalo za popravilo mostu.

Homatije na Kreti.

Atene, 25. nov. Ministrski predsednik Venizelos je imel v zbornici govor, kjer je označil položaj na Kreti za jako vznemirljiv. Krečanska narodna skupščina je bila zahtevala, da smejo krečanski poslanci v grško zbornico, kar bi bilo gotovo izzvalo vojno s Turčijo. Atenski kabinet je to preprečil, nato pa sklenili najradikalnejši elementi z revolucionarnimi sredstvi doseči svoj namen. Atenski kabinet je odločno izjavil, da se ne spušta v sedanjem trenutku v noben boj.

Strahotna eksplozija v Liverpoolu.

Liverpool, 25. nov. V tukajšnji tovarni za oljčne tropine se je primerila strašna eksplozija; ubitih je 33, ranjenih pa 75 oseb.

45 japonskih pomorščakov utonilo.

Tokio, 25. nov. Japonska razdiralka torpedovk „Hurasame“ se je vsled silnega viharja v bližini Shime potopila. Utonilo je 45 pomorščakov.

Bivši japonski vnanji minister umrl.

Tokio, 25. nov. Bivši vnanji minister grof Kamura je umrl.

Revolucija na Kitajskem.

Kitajska republika.

London, 24. nov. „Times“ poročajo iz Pekinga: Poslanci enajstih upornih pokrajin so dospeli v Šangaj, da določijo obliko prihodnje republike. Vseled težko zaradi predsednikove izvolitve je večina poslancev za švicarsko obliko

s poslujočim zveznim svetom. Večina poslancev je za proglasitev Nan-kinga za glavno mesto. V merodajnih inozemskih krogih žele, da republika nemudoma postavi osrednjo vlado, kajti odkar se je odzela Mandžurov oblast, ni v deželi nikake osrednje vlade.

Revolucionarna mornarica.

Frankobrod, 25. nov. „Frankfurter Ztg.“ poroča iz Pekinga, da je vse kitajsko brodogradje revolucionarnih rokov Zdaj je revolucionarjem prvi cilj glavno mesto Pekin. Boje se, da bo slehern odpor povsem brezuspešen.

Listnica uredništva.

Trst, Škedenj: Prihodnjič. — Vrtobja: Tudi prihodnjič.

Listnica upravnštva.

A. K. Sv. Križ pri Trstu: List Vam pošljamo redno! — A. B.: Smo ustavili, ker je pozabil, da je treba naročnino poslati. — F. Z. v C.: Mi ne moremo vsakega posameznega naročnika posebej opozoriti, da mu je potekla naročnina! — J. P. v Z.: Naša krivda ni, če smo Vam ustavili list. Drugič pošljite naročnino pravočasno!

Trst.

— Velika nezgoda na morju. Danes (v petek) se je razširila po mestu vest o grozoviti morski katastrofi, ki je doletela neki parnik blizu Rovinja. Kasneje se je zvedelo, da je žalostna vest resnična. Danes ob 11. dopoldne bi bil moral pripluti v Trst iz Ravene parnik „Romagna“ poln italijanskih pridelkov; vodil ga je kapitan Speranza. Ob 4. jutraj je priplul mimo istrske obale in sicer blizu Rovinja. Naenkrat se je nagnil na stran in v trenutku izginil v globčino morja. Osojbe in pasažirje je potegnil s seboj v grozovit vrtilnac. Ob 7. jutraj je plul nekoliko oddaljen od Rovinja Lloydov parnik „Tirol“. Kapitan Zamaro je zapazil, da se iz uke barčice prosi s signali za pomoč. Približal se je barčici, ki je bila polna mož in jih je vzel s seboj na parnik ter jih prepeljal v Trst. Teh rešencev je deset, med temi je šest mož parniškega osovja in lastnik kavarne „Fabris“ v Trstu. Parnik „Romagna“ je bil skoro nov, toda zgrajen zelo nepraktično. Služiti je moral za vožnjo pasažirjev in blaga. Bil je visok in je torej verjetno, da ga je prevrnil velik morski val, ker je bilo morje danes močno razburkano. Utopljenih je 60 oseb, med katerimi so skoro vsi pasažirji in del moštva.

— Dr. Gregorin se je bil svoj čas obrnil pismeno do kraških mesarjev s prošnjo, naj mu določijo stališče, ki naj ga zavzame pri vprašanju argentinskega mesa. Dr. Gregorin smatra kraške mesarje in veleposelstnike za najvažnejše volilce, v katerih so po njegovem mnenju koncentrirani interesi vsega kraškega prebivalstva. Mesarji so imeli v Sežani zborovanje, pa so sklenili, da mora dr. Gregorin glasovati proti predlogu, ki zahteva neomejen uvoz argentinskega mesa in klavne živine. Ali Gregorin bi rad sedel na dveh stolah. Ker je pač vedel, da je tako glasovanje sumljivo, a ni mogel glasovati za predlog in proti predlogu obenem, si je zbral hrabrosti boljši del, pa jo je v četrtek junaško — popihal iz zbornice. Ali dr. Gregorin se moti, če misli da ga opraviči to begunstvo. Politika je boj in kdor se ga boji in se mu umika, naj ostane doma. V parlamentu se imajo zastopati interesi prebivalstva, ne pa na hodniku ali pa v kifeju.

Ljubljana in Kranjsko.

— Preden se je sešel sedanji parlament, se je zdelo klerikalcem posebno potrebno udrihati po socialnih demokratih. Natanko sami niso vedeli, kaj da jih je pičilo. Bili so vsi zbegani, ker so propadli njih ljubi krišansko socialni bratci na Dunaju; za kožo jim je šel padec Weisskirchnerja; in mislili so, da bo v Gautschevi večini tudi zanje prostora. V svoji togoti so morali nekam mlatiti, pa so brizgali zolč proti socialnim demokratom. Takrat so iznašli frazo, da se socialni demokratje ne brigajo za socialno zavarovanje. V času, ko ni mogel živ krst kaj pozitivnega storiti za socialno zavarovanje, so nastopili klerikalci kot edini varuhi tega delavskega vprašanja. Rekli smo takrat, da so besede po ceni in da je treba le nekoliko počakati, pa bomo spoznali pravo klerikalno dušo. Pa glejte! Dolgo ni bilo treba čakati. Načrt je izročen odseku — klerikalci so pomagali, da se je tudi to zahtevalo — in snočnji „Slovenec“ že piše z očitno naslodo tole:

„Tistim, ki se boje zavarovanja vsled novih izdatkov, povemo, da bode še mnogo Save poteklo v morje, preden ta načrt postane zakon, če se sploh to zgodi. Država bode morala preje zagotoviti močne vire dohodkov za to velikansko socialno delo. In tudi poslanci si bodo desetkrat pomislili glasovati za ta načrt, dokler se ne izboljšajo državne finance.“

Dobro naj delavci prečitajo te vrstice, pa bodo spoznali sleparski značaj klerikalne poli-

tike. Tu ni treba Salomona. Tu je vse jasno. Klerikalci nočejo socialnega zavarovanja! „Slovenec“ tolaži tiste, ki se boje izdatkov — kapitaliste, ki jih drugače imenuje veleroparje — da bo še mnogo vode poteklo v Savo, preden bo socialno zavarovanje zakon. Kako bi jih mogel tolažiti, če ne bi njegovi ljudje imeli namena, da zavlečejo stvar? „Slovenec“ dvomi, če postane socialno zavarovanje sploh zakon. Tako se dvomi, kadar se želi, da bi se dvom uresničil. Za socialno zavarovanje je treba prej zagotoviti močne vire dohodkov in desetkrat se bodo poslanci premislili, preden glasujejo za zakon. Ko so glasovali za barke in kanone, niso nič vpraševali za močne vire dohodkov in niso se premišljali ne enkrat, kaj se desetkrat. To je „kršćanska politika“, to je „ljubezen do ljudstva!“ ... Le lep naj si delavec to zapišejo in če si bodo zabeležili vsako tako debelo sleparstvo klerikalcev, bodo imeli do prihodnjih volitev knjigo, ki jim bo podajala tako sliko klerikalizma, da bo črnuhom samim slabo prihajalo.

— Zapomnimo si! „Jaz vprašam: Je li Avstrija zadosti močna, da more prenašati silnejši in dražji militarizem? Zakaj, to je čisto jasno, da pomeni pri nas in sploh v moderni državi prostotrgovinsko gibanje pomnožitev in podražitev militarizma, kar je gotovo s stališča posamezne države kakor s stališča svetovnega miru, za katerim težimo, treba obsojati.“ ... To je dejal v draginjski debati — dr. Krek. Sicer ni prav nič „čisto jasno“, da mora biti s prosto trgovino združen drag militarizem. Ali zapomnimo si Krekove besede. Avstrija ni zadosti močna, da bi mogla prenašati silnejši in dražji militarizem. Bomo videli, kako bodo klerikalci glasovali, kadar pridejo zopet militaristične zahteve. Pomnožitev in podražitev militarizma je obsojati — vederemo, gospod dr. Krek! Pri brambni reformi in v delegacijah se vidimo!

— Čegave interese zastopa dr. Ravnihar v državnem zboru in iz kakšnih slojev je sestavljeno ljubljansko prebivalstvo, čigar poslanec je? Če bi živeli v Ljubljani bogati latifundisti, živinski spekulantje, velemešetarji, pa nobeno revno ljudstvo, nič konzumentov, tedaj bi si bil imenitni Ravnihar zaslužil lavorjev venec, ko je pomagal pokopati predloge zaradi argentinskega mesa. Ali če gre ponosni zastopnik stolnega mesta vprašat na davkarijo, tedaj bo zvedel, da živi ogromna večina ljubljanskega prebivalstva iz rok v usta: in če bi se na tistih shodih, na katere hodi bleščat s svojo navzočnostjo, informiral o življenju svojih volilcev, tedaj bi mu ne le delavci ampak tudi marsikdo, ki ima pravico do zlatega ovratnika, povedal, da prihaja meso komaj še enkrat ali dvakrat mesечно na mizo. Lahko bi vedel dr. Ravnihar, da so bile stojnice, na katerih se je prodajalo parkrat argentinsko meso, oblegane od jutra do pozne noči, da je torej med ljubljanskim prebivalstvom velikanska potreba cenejšega mesa. Ali vse to ni Ravniharju nič mar in mu ne more biti mar, ker nima samostojne politične sodbe niti za groš. Zato je bila tudi njegova prva skrb v parlamentu, kako bi junak prišel kam pod streho. Ker se ni mogel obesiti Sustersiču za škrice, je zlezal Kramarju pod frak in zdaj se ga tišči kakor otrok mamic. Kaj ve Ravnihar, če je opozicijski ali guvernementalen? Kramar je komendant, Ravnihar pa njegov vdani soldat; to je vsa njegova politika. Toda Kramar je milijonar; med svojimi volilci pa jih bo Ravnihar malo našel takih.

— Osrednji odbor „Vzajemnosti“ ima sejo v nedeljo ob 9. dopoldne v društvenih lokalih. Ker je dnevni red velevažen, je želeli polnoštevilno udeležbo.

— Odbor kovinarske podružnice v Ljubljani ima jutri v nedeljo, ob 10. dopoldne sejo v društvenih prostorih. Dnevni red je važen.

— Viško-glinška podružnica Vzajemnosti vabivse sodruge na važen sestanek, ki bo v soboto zvečer ob 8. v gostilni „Amerika“ na Glincah.

— Zdravstvene razmere na Kranjskem. V zadnjih štirih tednih je bilo na Kranjskem izkazanih skupno s 461 osebam iz prejšnje periode 1108 (proti 1190 v prejšnji periodi) za nalezljivimi boleznimi bolnih oseb. Na 100.000 prebivalcev je bilo torej 217,2 (proti 233 v prejšnji periodi) nalezljivo bolnih. Umrla je 64 oseb, t. j. 5,77 odst. (proti 9,24 odst.) v prejšnji dobi. Zelo se je razširil legar; pojavil se je v 10 okrajih, oziroma v 37 občinah in 49 krajih. Izmed bolnikov jih je umrlo 20 (8,4 odst.), 111 jih je ozdravelo; 107 jih je ostalo v nadaljni oskrbi. Škrlatinka se je pojavila v 10 okrajih in 20 občinah. Naznanjenih je bilo 131 bolnikov. 60 jih je ozdravelo, 9 umrlo, 62 ostalo v oskrbi. Ošpice so se pojavile v 6 okrajih, kjer je bilo naznanjenih v 12 občinah s 30 kraji 292 bolnikov. Grižo so javili v 9 okrajih (29 občin s 63 kraji). S 182 bolniki iz prejšnje dobe je bilo pod nadzorstvom vsega vkup 274 bolnikov, izmed katerih jih je ozdravelo 219, 23 = 11,6 odstotkov jih je umrlo in 32 jih je ostalo v nadaljni oskrbi. Sicer pa se griža več ne razširja epidemično. Izmed ostalih infekcijskih bolezni se ni nobena razširila. Koze so izginile.

Imate bolečine?

Nahod, trganje, glavobol, zobobol? Ste si nakopali bolezen vsled prepiha ali prehlajenja? Poskusite z okrepujočim Fellerjevim fluidom z znamko „Elsafluid“, ki bolečine lajša in zdravi! Ta je v istim izborni! To ni samo reklama! Tucent za poskušnjo 5 K pošt. prosto. Proizvajatelj je lekar Feller v Stubici Elsin trg št. 252 (Hrvatsko)

— **Poskušani samomor.** Včeraj popoldne je skočil z mostu električne železnice v Ljubljano tramvajski uslužbenec Matija Cerar, ki so ga bili odpustili iz službe. Ko pa je bil v vodi, se je skesal svojega dejanja in je plaval proti bregu. Narednika 17. pešpolka Ivan Škrem in Josip Kristan sta mu pomolila roke in ga potegnili iz vode. Za vzrok svojega dejanja je navedel Cerar odpustitev iz službe.

— **Adamit.** Predvčeršnjem so prijeli v Komenskega ulici človeka z Ježice, ker se je sredi ulice začel slačiti.

— **Z Raketa nam pišejo:** Rakovske občinske volitve bodo razpisane v začetku decembra. Klerikalci niso namreč še ujeli na svoje limanice, še dovolj volitev, vključno temu, da strastno agitirajo. Prepričani smo, da jim končno ostane tako malo pristašev, da se bodo od sramote še ti poskrili na dan volitve. Naša in liberalna stranka postavita skupno kandidatno listo, katero objavimo šepred volitvami, ko bo odobrena na velikem shodu, ki se še pred volitvami skliče.

— **Draga zabava.** Nedavno je pil posestnik Jernej Mrak iz Kokrice s sosedi v ondotni gostilni. Ob 10. ponoči je krenil židane volje z vso veselo družbo še v drugo gostilno. Nenadoma je opazil Mrak z velikim strahom, da mu je izginila iz hladnega žepa denarnica s 600 kronami. Mrak si ni na jasnem, kako je prišel ob denar.

— **Občinske volitve na Jesenicah.** Volilci! Občinske volitve so pred durmi. Le še nekaj dni in izvojeval se bo boj za občinsko gospodarstvo. Klerikalna stranka, ki kandidira v vseh razredih, je podobna menestri. Župnik Skubic, ki vedno vpije zoper brezverce, je vzel na svojo listo zagrizene liberalce in poleg svojih zvestih tudi veliko število pristašev takozvane savske gospodarske stranke. Delavci oglejte si dobro kandidatno listo gospodarske in klerikalne stranke, pa boste videli, da med njima skoro ni razločka. Obe listi imata domačega istega kandidata. Torej zveza se je skuhala in zdaj vemo, zakaj je hodil župnik na Savo barantat za spno. Na nedeljskem shodu bomo to hiasvščino temeljito razkrinkali. Volilci z Jesenic, delavci, kmetje in obrtniki, pridite v polnem številu. Na shodu se proglašajo kandidatje socialno demokratične stranke za vse tri razrede.

— **Tržič.** Občinske volitve so končane. Zmagala je „kompromisna“ lista klerikalcev in liberalcev, ki so se združili kot zapriseženi medsebojni sovražniki. Klerikalci so jo dobro pogruntali. Uspeh njih „pogruntanja“ je: da ima danes Tržič klerikalno večino in bo imel klerikalnega župana. Naši soc. dem. kandidati so podlegli. Prejeli so 77 do 259 glasov. Mi smo s tem uspehom sicer zadovoljni, kajti sedaj je vsakdo lahko spoznal, kje je bil terorizem doma, kje podkupovanje in kupčija! V gostilni „Radetzky“ je bilo jedi in pijače zastoj, kolikor je kdo hotel Na splošno so bile to „volitve“ po ogrskem sistemu. Edino delavska socialistična agitacija je bila dostojna. Glasovi oddani za našo listo so bili res — glasovi samostojno mislečih mož. Nemci so, saj na videz, zelo ozlovoljeni. Prete z rekurzom, češ da takih protipostavnosti ne bodo trpeli. — Ali ga vložijo, ali ne, še ne vemo. Boli jih, da so pregnani raz prestol v občini, zlasti jih pa boli (če ni vse to na videz), da so jih klerikalni svezniki izdali ter se sami polakomnili gospodstva v občini. Župniku Potokarju bode sedaj — tako se govori — milijonar Gassner odtegnil svojo očetovsko roko, kajti doslej udani „Jožefarji“ so svojega dobrotnika pustili na cedilu. — Omeniti je še, da je celo 1 glas dobil „g. baron Špaga, Sekretar von Neumarktl.“

ANTON ORHOV.

Znanec.

Prelestna Vanda, ali kakor je bilo zapisano v njeni knjižici, Nastasja Kanavkina je bila odpuštena iz bolnice, pa je bila v takem položaju kakor nikoli poprej: brez strehe in brez kopejke. Kaj sedaj?

Najprvo se je odpravila v zastavljalnico in zastavila tam prstan s kalaitom — edino svojo dragocenost. Za prstan so ji dali rubelj, a kaj kupiš za rubelj? Za ta denar ne dobiš ne modnega kratkega jopiča, ne visokega klobuka, ne čevljev, bronaste barve, a brez teh stvari se je zdelo sama sebi naga. Zdelo se ji je, da ne le ljudje, ampak tudi konji in psi gledajo nanjo in se smejejo preprostosti njene obleke. In mislila je le na obleko; vprašanje, kaj bo jedla in kje prenočila, je ni vznemirjalo.

— Da bi le srečala znanega gospoda... — si je mislila. — Potem bi že dobila denar... Niti eden mi ne odreče, ker...

A znanih gospodov ni srečala. Nič težko jih ni dobiti zvečer v „Renesansi“, a v „Renesansi“ je ne puste v tej preprosti obleki in brez klobuka. Kaj torej? Po dolgem premišljevanju, ko je bila boje in sedenja in premišljevanja že sita, se je Vanda zatekla k poslednjemu sredstvu: poiskati kateregakoli znanega gospoda na stanovanje in ga prositi za denar.

Za delavsko ljudstvo v Tržiču so volitve izpadle neugodno. Gotovo je že danes, da ti obč. močje ne bodo ničesar storili v prid delavcem, zlasti ničesar, da bi se omilita draginja saj v toliko, kolikor more vplivati občina. Imamo pač zopet kosček izkušnje za seboj, ki je dragocena in ki nas bo vodila naprej. Vsi naši sodrugi so lahko sedaj na jasnem, kaj je treba, da pridemo povsod do veljave: organizacije, organizacije in organizacije.

— **Rudniška nesreča.** V šentjanskem rudniku je padla rudarja Josipu Repovžu v levo oko trska in mu ga močno poškodovala.

— **Zagorje ob Savi.** V nedeljo dne 26. t. m. ob 3. popoldne bo v dvorani g. Biharda Mihelčiča v Toplicah javen ljudski shod z dnevnim redom: 1. Občinske volitve v Zagorju. — Govori sodrug M. Čobal. 2. Naši nasprotniki. — Govori sodrug V. Mrak. Volilci in volilke! Udeležite se tega velevažnega shoda, ki naj pokaže, da ste do grla siti raznih političnih mešetarij, v ogromnem številu.

— **Kakšnega župana imamo!** (Dopis iz Zagorja.) Nedavno tega je rudnik občinstvu prepovedal hoditi po rudniški železnici. Vspricho dejstva, da niso ceste nikjer v tako škandaloznem stanju kakor v Zagorju, je bil to precejšen udarec za zagorske prebivalce, ki bi bili po tej prepovedi primorani gaziti po najhujšem cestnem blatu. Slično prepoved je dal rudnik pred mnogimi leti, pa se je po intervenciji takratnega župana razveljavila. Ravno tako bi bi bila tudi sedaj dolžnost župana Weinbergerja, da bi protestiral proti taki prepovedi, tembolj, ker nista niti on niti vladajoča liberalna večina v občini storila ničesar, da bi se cesta spravila vsaj v tako stanje, da človek ne bi v pravem pomenu besede obtičal v blatu. Kajti taka cesta, kakor jo imamo mi, je pač zagorska specialiteta in milo rečeno, škandal za industrijski kraj, kakor je Zagorje. No, gospod Weinberger se ni nikoli dosti menil za našo cesto, če bi bilo tudi do pasu blata, še manj pa se je brigal za šikanacije našega rudnika. Seveda bo to vsakomur umljivo, če se uvažuje, da se upa naša trbha in gnjila liberalna klika z gospodom Weinbergerjem vred sploh samo še z milostjo rudniške gospode vzdržati na površju. Tako se g. župani tudi za takratno prepoved rudnika, da ljudje vključno kolosalnemu cestnemu blatu ne smejo hoditi po rudniški progi, ni dosti menil. Zopet je moral priti g. Mihelčič, da je preko zanikrosti zagorskega župana protestiral proti najnovejši rudniški prepovedi ter na ta način dosegel tudi njeno razveljavljenje. Seveda pomeni to sramotno zasušnico zagorskemu županu in volilci se danes opravičeno vprašujejo, zakaj zagorska občina župana sploh plačuje, če itak ni za dobeno rabo. In takega skozinskoz neposobnega moža nam liberalna klika ponovno vsiljuje za župana! Ne, nikoli ne! Med zagorskim prebivalstvom vre in liberalni kompromisariji ali kompromisni liberalci naj bodo prepričani, da pomete 30. decembra liberalno kliko z njenim šefom vred tja, kamor spadajo!

— **Vaska gospodinja** kupuje samo Kolinsko kavno prines. Zakaj to? Zato, ker je Kolinska kavna prines najboljše kavnin pridatek, ker ima vse one lastnosti, ki jih od dobrega kavnega pridatka zahtevamo, in to v najpopolnejši meri. Kavi daje izberen okus, prijeten vonj in lepo barvo; in je poleg tega tudi najzdravnejša kavna prines. To je vzrok, da se je pri vseh naših gospodinjah priljubila.

— **Elektrokineematograf „Ideal“.** Danes najboljše slika, kar se jih je doslej kazalo, prekaša zanjmečno vse dosedanje: „Dr. Gar el Hama, orientalec“, vratolomen skok detektiva raz most na brvovlak v najhujšem diru. Grandiozna igra z imenitno fotografijo, ki zdraži še

tako leno živce. — V torek iz serije Aste Nielsenove „Goreča nagnjenja“.

!!! **zelezničarji, pozor!** !! Pri nakupu sukna in manufakturnega blaga priporočamo trgovino

Lenassi & Gerkman
Ljubljana, Štritarjeva ulica št. 4.

Raznoterosti.

* **Beg Siczymskega.** Siczymskega beg so rusinski politični krogi baje že dolgo pripravljali. Potrebna denarna sredstva so z agitacijo dobili večinoma iz inozemstva, največ iz Kanade. Že pred enim letom so imeli skupaj zadostno svoto. Ko so tedaj obvestili Siczymskega, da je že vse pripravljeno za beg, ni hotel ubeshati. Dejal je, da se mora vsak človek pokoriti za umor. Zategadelj je hotel brezpogojno ostati še nekaj časa v ječi, da si olajša vest. Po enem letu pa je dejal, da je prišel čas za beg in je pobegnil po natančno zasnovanem načrtu.

* **Blagorodni zaščitniki Achimovih morilcev na delu.** Ogrska plemiška klika čuti nedvomno globoko hvaležnost do bratov Zsilinszkih, ki sta ji spravila izpod nog neprijetnega kmečkega poslanca Achima. Očividno je bilo tedaj, ko je porota oba morilca oprostila, jasno je sedaj, ko je kraljeva kurija — da varuje pred Evropo dekorum bečarskega pravosodja — razveljavila oprostilno razsodbo. Iz Stolnega Belega grada poročajo, da je ondotna žandarmerija naznanila zagovornikom bratov Zsilinszkih, da se je prostovoljno (!?) zgledil železniški delavec Moric Paušer in izjavil, da mu je umorjeni Achim v januarju 1910 obljubil 1000 kron, če spravi starega Zsilinskega izpod nog; 100 kron je dobil kaj na roke, a potem ga je spekla vest in narečenega umora ni izvršil. Ko so Andreja Zsilinskega znova deli pod obtožbo zaradi umora Achima, se ni mogel več premagati, da ne bi razodel vse za deve. — Kdo vedni smo, kaj opravi bečarska klika s to klasično pričo, ki pa se je precej pozno oglasila, kakor da bi bila dobila pravkar naročilo — za svoje pričevanje. Pred Evropo se ogrska šlahta s tem prozornim manevrom ne bo oprala, četudi se ji posreči rešiti morila.

* **Eksplozija smodnišnice.** V sredo se je dogodila v Blovičah v smodnišnici trgovca Ivana Skorepa strahovita eksplozija, ki je poškodovala veliko število hiš, zlasti mestno hišo in šolo. Smodnišnica je skoro popolnoma razdejana, streho je zagnalo daleč proč. Vzrok eksplozije je neznan; baje je zlobna roka nalašč vrgla bombo v smodnišnico. Precej velika škoda je krita z zavarovalnino.

* **Strašna rudniška nesreča v Klein-Bodungen.** Poročali smo že na kratko o strahoviti nesreči v kalijskem rudniku v Klein-Bodungen na Vestfalskem; v naslednjem podajemo še nekaj posameznosti. Dne 21. t. m. se je peljal paznik Jonisch s 15 rudarji v rov in je izrval 20 do 30 metrov globoke luknje, ki jih je nabil z dinamitom. Ob 9. so hoteli nabije z elektriko užgati. V rovu je mala električna svetilka, ki gori vselej tedaj, kadar je električna zveza sklenjena. Ker svetilka ni gorela, je mislil paznik, da je tok prekinjen in je vložil netila. Nato je naročil rudarju, naj spusti mehan. električni tok; rudar je to storil in paznik ga je vložil, še vedno v trdni veri, da je tok prekinjen. V tem hipu pa se je dogodila eksplozija. Učinek je bil strašen: Rudarje, ki so bili med nabasanimi luknjami, je popolnoma raztrgalo. Samo enega so spravili težko poškodovanega iz jame in je umrl v poldrugi uri. Vest o nesreči se je bliskoma razširila po

okolici in svoji ponesrečenec so se vsi obupani zbrali pred upravnim poslopijem.

* **Nenavaden jubilej.** V Londonu sta praznovala v bolnici za neozdravljive dva bolnika nenavaden jubilej. Obadva sta že 50 let v zavodu in potrpežljivo prenašata svojo bolezen. Vnanjega sveta nista nikdar videla v tem času in sta preživela vse zdravnike in postrežnike, ki so bili ob njunem prihodu v bolnici.

* **Škandal na angleškem dvoru.** Dvornega pridigarja in domačega kaplana angleškega kralja Farrarja, so nenadoma odpustili. Kaplan je uganjal razna perversna dejanja po Eulenburgovem načinu. Oblasti so hotele Farrarja prijeti, a jim je ušel. Afera vzbuja v javnosti mnogo pozornosti.

* **Usmrtilitev z elektriko.** V torek so usmrtili v Novem Jorku troje morilcev na električnem stolu. Eksekucija je trajala 23 minut. Zgodilo se je prvič, da so potom elektrike naenkrat usmrtili troje obsojencev.

Ali škoduje prost uvoz mesa domači živinoreji?

(Po predavanju dr. Karla Remerja.)

Naj govore najpoprej številke: Na Anglesko so 1910 importirali čedo 7 in pol miliona kostrunov, 5 in pol miliona ovac in 1 milion goveda — seveda ne v istem stanju, temveč v stanju smrznjenega mesa. Ta ogromni naval tuje živine traja že trideset let in raste od leta do leta. Volic temu — in to je interesantno — se absolutno množijo domača angleska živina in stalno naraščajo. Dočim se je v carinskih statističnih Avstro-Ogrski v sednjem desetletju (1900—1910) skrčilo število domače živine za 3-7 odstotke. Vseh evropskih deželah se zmanjšuje število goveje živine, odpadajoče na glavo prebivalstva. Ampak na nevarovanem, odprtem Angleskem od 1872 do 1903 le za 13 odstotkov, v naposlednji Nemčiji pa za 14-5 odstotkov. Očividno izpovedujejo te številke nasprotje tega, kar trdijo agrarci. Zanesljivo je, da bi človeški formiliral zakon: Čim bolj je dežela s carino savarovana, tem revnejša je živina. Da carinska meja ni škoda živinoreji — ne glede seveda na mnoge druge tendence, ki se še uveljavljajo — to je teoretično že davno dokazano.

Leta 1886 je izšel prvi del Thünenove razprave: „Der isolierte Staat“ (Oampljena dr-

— Želite? — je vprašal Vando, medtem ko je pogledal.

Vanda se je ozrla na resno obličje sobarice, na sito figuro Finklja, ki je očividno ni spoznal in je zardela.

— Želite? — je ponovil zobni zdravnik razdraženo.

— Zo... zobje me bole... — je zamrmrala Vanda.

— Aha... Kateri zobje? Kje?

Vanda se je spomnila na svoj vodil zob.

— Spodaj na desno... — je dejala.

— Hm!... Razklenite usta.

Finkelj je namrščil čelo, zadržal dihanje in ogledoval in ogledoval bolni zob.

— Ali boli? — je vprašal intenzivno z železno rečjo po zobu.

— Boli... — se je slagala Vanda.

Če bi le pomagala njegovemu spomnu, — si je mislila, — pa bi me gotovo spoznal...

Ali... sobarica! Čemu nisi tukaj?

Finkelj je naenkrat zasopel kakor stroj in dihanje v obraz njej rekoč:

— Da bi ga popravljala, vam odevajujem... Nobene koristi nimate od tega zoba.

Ko je še nekaj časa drzel po zobu in otipaval Vandine ustni in želuzi s svojimi tobakarskimi prsti je zopet zadržal dihanje, in ji položil nekaj hladnega v usta... Vanda je naenkrat začutila strašno bolečino, zakrčila in prijala Finklja za roko.

— Nič hudega, nič... — je zamrmral.

ril, da ga ni, ali namesto odgovora jo je spustil v predsoho in ji snel plašč. Stopnišče se ji je zdelo razkošno in lepo, ali od vsega razkošja jo je predvsem zbudilo v oči veliko srealo, v katerem je ugledala raztrganko, brez visokega klobuka, brez modnega jopiča in brez čevljev, bronaste barve. Oudno se ji je zdelo, da se je sedaj, ko je bila revno oblečena in izgledala kakor perica ali šivilja, da se je v njej pojavil aham, da je zgnila vsa drznost in smelost in da se v mislih ni klicala več za Vando, temveč kakor prej Nastjo Kanavkino...

— Izvolite, prosim! — je dejala sobarica spremljaje jo v kabinet. Doktor pride takoj... Sedite.

Vanda se je spustila v mehke naslonjace.

— Tako je, rečem mu: posodite mi! — si je mislila. — To mu lahko rečem, ker je moj znanec. Da bi le sobarica odšla odtod. V njeni navzočnosti ne gre... Čemu neki stoji tu?

Čez pet minut so se odprle duri, v sobo je vstopil Finkelj, visok, temnopolten žid, s tolstimi lici in z izbuljenimi očmi. Lica, oči, trebuh, tolsti bedra — vse na njem je bilo tako sito, zoprno in sirovo. V „Renesansi“ in v nemškem klubu je bil povadati vesel, mnogo je razmetal ženskam in potrpežljivo prenašal njih šale (in pr. ko mu je Vanda zila pivo na glavo, se je le nasmejal in zagrozil a prstom); sedaj je gledal čemerno in zaspno, važno in hladno, kakor visok uradnik, in nekaj žvečil.

žava), v kateri je teoretično visoko naobražen praktični poljedelec znanstveno uporabil svoje dolgoletne izkušnje pri gospodarstvu svojega posestva Tellowa na Meklenburškem. Po izreku Bodbertura je postavil „zakon o relativni dobroti slednjega gospodarstva sistema“ in utemeljil nauk o „najboljši prostorni razporeditvi posameznih gospodarskih panog“.

Dejanski predpogoji Thünenovega razmotrivanja so dandanes seveda vsi premaknjeni; ampak raziskovalne metode tok časa ni premenil.

Zaradi jasnega vpogleda v racionalnost poljedelskih gospodarskih oblik in njih lege v prostoru, postavlja najprvo čisto osamljeno vprašanje. Predpostavlja eno edino državo z enako zemljo in z edinim središčem, z industrijskim mestom, ki predstavlja trg za pridelke, za časno iztočnico svojih razmotrivanj in preiskuje prodajalne razmere najvažnejših poljskih pridelkov z ozirom na občila. 1826 pozna seveda samo prevažanje z vozmi in po rekah in prekopih — železnic in oceanskih parnikov še ni v njegovem računu.

In prihaja do zaključka: Nekateri pridelki n. pr. fini vrtni pridelki in mleko ne prenašajo daljšega transporta na voze. Blago, ki se ne da shraniti in ne prevažati se mora pridelovati, v neposredni bližini mesta. Prvi kolobar prvi gospodarski pas okoli kaže najintenzivnejše obdelovanje zemlje in čisto mlekarstvo. Visoka vrednost zemlje v bližini mesta, lahko dovažanje gnoja in krme iz mesta omogočata t. zv. „prosto gospodarstvo“, in da bi se menjavale setve v določeni vrsti in brez praha.

Na ta prvi kolobar se naslanjajo — en dan vožnje od mesta — ostali kolobarji. Da jih opredeli, postavlja Thünen po tedanjih proizvodnih oblikah za podlago svojega raziskovanja možnost dovažanja žita na voze. Predpostavljajo, da stane 1000 mernikov rži v mestu 1500 tolarjev, odražena od tržne cene transportne stroške na rastopce razdalje in prihaja do sledečega zaključka:

Cena rži		
v mestu	1500 tolarjev	
na posestvu 5 milj od mesta	1318	
10	1136	
15	968	
20	809	
25	656	
30	512	
35	374	
40	242	
45	116	
50	0	

Dovajanje rži na 50 milj je bilo v tistih časih nemogoče, ker so transportni stroški porzli ves tovor. V tej razdalji je pridelovanje žita možno le za domačo porabo, ne pa za prodaj. Hkrati se v tej razvrstitvi pokaže vrsta zemljiške rente, diferencialna renta lege. Vzemimo, da se dobavlja rž še iz dalje 80 milj, ki je doma vredna 512 tolarjev, tedaj dobivajo bližnja posestva za isto množino 656, 809, 968, 1136 in 1318 tolarjev, brez večjega potroška kapitala; ta posestva dobivajo višjo zemljiško rento in imajo zatorej tudi višjo ceno.

Posestva, oddaljena nad 50 milj, po tem računu sploh ne morejo več pridelovati rži. Če pogledamo bližje, če si predočimo posamezno posestvo, je jasno, da se bližnje njive ceneje obdelavajo, da je treba zanje manj vprege itd. kakor za oddaljenejše. Če hoče tudi to posestvo dohajati, mora drugače gospodariti kot sosednja posestva. Če se „prosto gospodarstvo“ samo na sebi fže v drugem kolobarju ne iz-

Nič se ne bojte... ta zob ni bil za nič. Le hrabri bodite.

Njegovi okrvavljeni tobakarski prsti so ji držali izravnani zob pred očmi, s sobarica je pristopila in ji podstavila k ustim posodo.

— Doma si izplahnite z vodo... — je dejal Finkelj. — pa se ustavi kri...

— Pred njo je stal v pozi človeka, ki čaka, kdaj da odidejo ljudje in ga puste v miru. — Zbogom... — je dejala obrnivi se h durim.

— Hm!... A kdo me plača za trud? — je vprašal Finkelj s smejočim glasom.

— Aha, da... — se je domislila Vanda, zardela in pomolila židu rubelj, ki ga je dobila za prstan s kalaitom.

Stopivši na cesto jo je bilo še bolj sram kot prej, a sedaj se ni več sramovala svojega siromaštva. Nič več ni opazila, da nima visokega klobuka in modnega jopiča. Šla je po cesti, pljuvala kri in vsak krvav pljunek ji je govoril o njenem življenju, o nelepem, težkem življenju, o žalitvah, ki jih je že pretrpela in jih pretrpi jutri, čez teden, tekom leta — vse svoje življenje do smrti...

— Oh, kako je to strašno! — je zamrmrala. — Kako strašno, moj Bog!

Sicer pa je bila drug dan že v „Renesansi“ in je ondi plesala. Imela je nov, rdeč klobuk velikanskega obsega, nov modni jopič in čevljičke bronaste barve. Z večerjo jo je gostil mlad trgovec z dežele, iz Kazanji.

plača in je menjavanje setve pravilo, tedaj prevladuje v skrajnem kolobarju gospodarstvo po oborih t. j. vse polje se razdeli na pet do deset oborov, od katerih sta dva vselej v prahi (n. pr. kolobar praha, ogrščice, pšenice, krompirja, rži). Izven tega pasu se izplača na triletno obdelovanje zemlje izven tega začena kolobar intenzivnejšega delovanja. Iz nespornosti, da povzroča le gospodarska nesposobnost prebivalcev tam vladajočo nekulturo, izvirajoči poskusi menjavanja setve ali prostega gospodarstva so se nujno izjalovili.

Pripominjamo, da je tu lesna produkcija popolnoma izvezeta.

Thünenovi kolobarji — leta 1826! — so izredno ozki. Četrty kolobar z „gospodarstvom v oborih“ konča že v razdalji 247 milj, peti kolobar z natriletnim obdelovanjem zemlje v razdalji 315 milj od mesta. Osamljena dežela ima idealno le 70 milj obdelane poljske zemlje v premeru; nje se drži idealno drugo, enako obsežno ozemlje, zopet z mestom na sredi. Ta ideal odgovarja državi in v provincialni sestavi Nemčije okoli 1800, v času, ko so bili konjski tovari edino občilo. Seveda ni mogla idealna država šteti več prebivalcev nego jih je moglo prehraniti približno 220 kvadratnih milj obsežno ozemlje.

Po Thünenovih predpogojih konča obdelovanje zemlje, če je gospodarstvo zasnovano na prodaji žita v razdalji 315 milj od mesta. Zunaj tega kroga tvorijo središče gospodarstva pridelki, ki zahtevajo v razmerju s svojo vrednostjo manjše transportne stroške od žita. Take pridelke daje živinoreja.

Znano nam je, da spada pridelovanje mleka v prvi pas, ker se mleko ne da dolgo ohraniti ali daleč prevažati. Molza molznih krav je ondi najracionalnejša. Drugače je s prevažanjem sirovega masla, še drugače s prevažanjem sira. Thünen razvija matematično formulo, s katero se da za vsako rastlino in za vsak pridelek določiti oddaljenost, kjer se da pridelovati in kjer je racionalno pridelovanje. Za sirovo maslo velja — tako po splošni formuli kakor po podrobnih praktičnih računih — za Thünenovo gospodarsko državo razdalja tridesetih milj, pridelovanje bližje je združeno z izgubo. Sploh prihaja Thünen do spoznanja važnega zakona: „Da pada v razmerah izolirane države iz živinoreje izvirajoča zemljiška renta v krajih bližje mesta — izvzemši kolobar prostega gospodarstva — pod ničlo in postaja negativna.“ (Str. 246) Ta zakon pojasnjuje tožbe naših malih poljedelcev o nerentabilnosti živinoreje, kaže pa tudi, da ne pomaga nobena carina, narobe, da zlo le še povečuje, ker absolutno zmanjšuje število živine.

Živinoreja je nujno potisnjena v skrajni kolobar osamljene države. Kaj pa če prične v izolirani državi doslej živinorejski kolobar polagoma pridelovati žito na vsej za žito primerni zemlji? (Str. 256.) Na eni strani se zmanjša množina živinorejskih pridelkov, namenjenih za mesto in na drugi strani se z razširjenim obdelovanjem zemlje pomnoži število konzumentov. Manjšo množino živinorejskih pridelkov je porazdeliti na večje število konzumentov in na vsakega poedince odpa-dajoči delež postane manjši nego je bil prej!

V določenem zmislu osamljena država z razširjenim obdelovanjem danes ni fikcija: Carinske meje jo dejansko ustvarjajo in v teh besedah Thünenovih je izražena nujna posledica te osamljenosti! In sedaj — da citiram dalje Thüna — nastaja vprašanje, kakšen vpliv ima ta izprememba na ceno živinorejskih pridelkov in kako se zmanjšana množina razdeli na različne razrede državljanov.

Ob nezadostnem oskrbovanju trga z mesom se vsled konkurence kupcev zvišajo cene. Siromašnejši zmore le tisto mesno ceno, ki je je meso v primeri z drugimi živili vredno. Če se vzpne cena višje, opusti ali pa vsaj skreči zavijanje mesa. Bogatin pa more in plačuje za slatno mesno jed višjo ceno, kot jo izraža vrednostno razmerje z žitom. Ker bogatin z višjo ceno odriva siromaka od naku-pa mesa, je njegova miza prav tako bogata kot prej obložena z mesom, dočim se delavski razred zadovoljuje s cenejšimi, a manj tečnimi rastlinskimi jedili.

Tako poraja ta prehod k višjemu obdelovanju — seveda pod pogojem osamljenosti — „za delavce nerazveseljivo skrčenje običajnih potreb“.

Tu vidimo nujne posledice carinskega protekcionizma ostro in točno napovedane pred sto leti. (Konec prih.)

Gospodarski pregled.

* **Sladkorna statistika na Avstro-Ogrskem.** Po podatkih mednarodne zveze za sladkorno statistiko z dne 18. t. m. znaša pridelok pese za dobo 1910-1911 v vsej Avstro-Ogrski 7.67 milijonov ton. Od te množine odpade na Češko 2.15 milijonov, na Moravsko 2.69 milijonov in na Ogrsko in Bosno 2.81 milijonov ton. V primeri s prejšnjim letom

ima Češka 52.4 odstotkov, Moravska itd. 14.3 odstotkov manj pridelka, Ogrska in Bosna pa 9.4 odstotkov pridelka več kakor prejšnje leto. Skupna produkcija Avstro-Ogrske se je zmanjšala za 52.2 odstotkov od prejšnjega leta. Produkcija sirovega sladkorja je bila na Avstro-Ogrskem v tej dobi 1,12 milijonov ton, za 25.8 odstotkov manjša kakor prejšnje leto. Na Češko odpade 0.31 milijonov ton (— 55.4 odst.), na Moravsko itd. 0.4 milijonov ton (— 10.6 odst.) in na Ogrsko in Bosno 0.4 milijonov ton (+ 15 odst.).

Delavsko gibanje.

— **Delavsko varstvo.** Pred kratkim je vlada predložila parlamentu zakonsko predlogo o delavskem varstvu. Po tem načrtu imajo delavci in nastavljeni poleg nedelje pravico še do drugega prostega dne v tednu, tako da šteje teden le pet delavnikov. Delovni čas v splošnem ne sme presegati 8 ur, za osebe od 16 do 19 leta ne 6 ur in za osebe od 13 do 16 leta ne 4 ure na dan. Le v izrednih slučajih sme vlada dovoliti podaljšanje delovnega časa za 4, oziroma 3 in 2 ure. Osebe pod 13 leti ne smejo biti nikjer zaposlene. Načrt obsega tudi določbe v varstvo delavk-porodnic. Prestopki zoper postavbo, ki jo bo vlada strogo izvajala, so dejani pod ostro kazeno. — Te vladne predloge ni dobil v roke parlament v Avstriji in tudi nobena druga evropska zakonodajalna zbornica; izdelala ga je — urugvajska vlada v Južni Ameriki. Avstrijski zakonodajalci in vlada bi se šli v Urugvaj lahko učiti!

Odgovorni urednik, Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba Zarje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Božične in novoletne razglednice

ter sploh vse vrste
reklamne koledarje

ter vsakovrstne
:: tiskovine ::
po najnižjih cenah
pri L. Pevaleku Ljubljana.

TRAJNOST ŽIVLJENJA

je omejena vsakemu človeku, po preudarku ljubelega boga konča svoje zemeljsko življenje ta prej, oni poznej. Negotovost življenja je že dovolj važen vzrok, da človek pazi na svoje zdravje in večnoma je neprevidnost in malomarnost ljudi samih kriva, da pomrjo v najlepšem cvetu svojega življenja. Skoro vsak drugi človek kašlja; koliko jih vidimo upadlega, sivkastobledega obraza, upognjenega hrbta, tresočih kolien! Neštevilno ljudi nosi v svojih prsih kal najhujšega sovražnika človeštva, glodajoče morečo tuberkulozo. — Ta strahotiva bolezen se prikrade počasi, pošilja svoje napovedovalce v podobi pokašljevanja, prehlajenja, influenice, prsnih boli, močnega potenja, brezspanosti

i. t. d. Človek si niti ne domneva, da tiči tuberkuloza za temi navidez brezpomembnimi boleznimi, ki uropa otroku mater, ženi moža. Svetujemo torej vsakomur, da v takih primerih nemudoma naroči pravi Örkényjev sirup iz lipo-vega medu, ki prepreči s svojim zanesljivim učinkovanjem razširjanje zla in hladi bolečine. Steklenice za poskušnjo po K 3.—, velike steklenice po K 5.— in 3 velike steklenice franko po povzetju po K 15.— pošilja izdelovalec:

HUGO ÖRKÉNY, lekarnar,
BUDAPESTA, THÖKÖLY-ut 28. Depot 46.

Laška in dunajska kuhinja

Šelenburgova ul. 7

nasproti glavne pošte.

Vsak čas se dobe mrzla in goška jedila, zmiraj sveže morske ribe in izvrstno in ravno došlo vino „Brioni“. Fina polenovka. Kuhinjo vodi staroznani kuhar gospod Sornato. Sprejema se abonente na hrano in deklice v pouk. Na novo urejeni prostori. Slavnemu občinstvu se najljubše priporoča

Ljudevit Haidinger.

Mlado, staro,

Vsak pove:

Ta pa je za me!

Ker se samo z njim krepčam,
Vedno zdrav želod'c imam!

Najboljši želodčni liker!

Sladki in grenki.

Ljudska kakovost liter K 2-40.
Kabinetna kakovost „ „ 4-80.
Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

Naša Ančka.

Mična povest v lični obliki, ki ne sme manjkati v nobeni knjižnici. Stane samo 80 h in se dobiva v vseh večjih knjigarnah.

Kuč za slabokrvne in prebolele je zdravniško priporočeno črno dal-matinsko vino Kuč najboljšje sred-stvo, 5 kg franko K 4-50.

Br. Novaković, Ljubljana.

Restavracija „Matjan“

(bivši Katoliški dom) Turjaški trg šte. 1.

se priporoča sl. občinstvu, društvom za prireditve zabav, veselice, sestankov, shodov i. t. d.

Toči se pristna vina iz vinogradov gosp. pl. Holleg. — Sprejemajo se v abonement na dobro domačo hrano za kosilo in večerjo. — Cen. solidne in postrežba točna.

Se priporoča za obilen obisk

Ivanka Matjan, restavraterka.

GRAMOFONE

najboljše vrste po najnižji ceni avtomatične, posebno za gostilničarje pripravne priporoča

Ivo Bajželj

Ljubljana, Marije Terezije cesta št. 11

(Kolizej)

Ravnokar so došle naj-novejše slovenske plošče a K 3-50, 1000 igel K 2—.

Ceno posteljno perje!

Najboljši češki nakupni vir.

1 kg sivega dobrega, pu-ljenega 2 K; boljšega 2-40 K; prima polbelega 2-80 K; belega 4 K; be-lega puhastega 5-10 K; velenega snežnobelega, pu-ljenega 6-40 K; 8 K; puha sivega 6 K; be-lega, finega 10 K; naj-ljnejši prsti puh 12 K. Naročila od 5 kg na-prej franko.

Zgotovljene postelje iz gostonitnega rde-čega, modrega, be-lega ali rumenega nankinga, pernica 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema glavnicama, 80 cm dolgi, 60 cm šir., polnjena z novim, sivim, prav stanovit-nim puhastim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; posamezne pernice 10, 12, 14 in 16 K; zgla-vnice 3, 3-50 in 4 K. Pernica 200 cm dolga, 140 cm šir. 13, 14, 70, 7-80, 21 K, zglavnica, 90 cm dolga, 70 cm šir. 4-50, 5-20 in 5-70 K, spodnja pernica iz močnega, črtastega, gradla, 180 cm dolga, 116 cm široka 12-80 in 14-80 K. Razpošilja se po povzetju, od 12 K naprej franko. Lahko se franko zamenja za neugajajoče se vrne denar. Natan. cen. gratis in fr.

S. Benisch, Dešenice 758, Češko.